

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Controversiarvm Omnivm Hvivs Ævi Lvthero-Calvinisticarvm Libri Tres

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1627

I. De Sacramentis In Genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35233

SACRAMENTARIVS

ANTICHRISTVS

MYSTERIOMACHIÆ LV- THERO-CALVINI- STICÆ.

PARS TERTIA

De Militaribus Ecclesiæ Sacramentis.

QVÆSTIO I.

An nomen Sacramentum sit ἄγερρον, nec
vsurpandum?

I. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERVVS cum suis primum
reiecerunt perueicaciter, sed refu-
mente id Luthero, in odium Ca-
rollstadii ac Zvinglii; cæteri quo-
que id receperunt, ac retentant.

CALVINVS pertinaciter reiecit, hodieque
respuunt Caluinistæ & Sacramentarij vniuer-
si, maluntque σφραγιδας, seu symbola. Vide
Luthero-cal. p. 3. q. 1.

CHRISTVS. Cum Sacramentum
sit signum visibile rei inuisibilis, idem
est quod Μυστήριον: & hoc in Biblijs græcè

redditis sæpius rectè vsurpatur. Vt, Dan.
2. statua Nabuchodonosoris dicitur
μυστήριον, signum rei secretæ, non, Rem
secretam; sc. successionis regnorum, &
regni Christiani. Ita Apoc. 17. In fronte
eius nomen scriptum *Mysterium*. Intra: *Ego
dicam tibi sacramentum mulieris*, sc. Anti-
christi: Vbi non res latens, sed mulier
signans dicitur *mysterium*. Sic & apud
Apostolū, 2. Thes. 2. *Mysterium iam opera-
tur iniquitatis*: sc. persecuciones Impera-
torum & hæreticorum.

Quare si quidem de vocabulo qua-
ratur; in Biblijs reperitur. Sin' de verita-
te ac proprietate vocis *Sacramenti* agi-
tur; equidem V I I. Sacramenta institui;
qui solus potui, volui, ac debui, vocem

H 2

tamen

tamen nusquam usurpauit; quod, Ioan. 16. *Multa habeo dicere vobis, aiebam, que non potestis portare modo. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.* Atque ex illo didicit Apostolus, q̄ de Matrimonio dixit, Eph. 4. *Sacramentum hoc magnum est, sc. viri feminaque coniunctio significans illam Ecclesie mecum.* Subinde ramen extare volui in Bibliis vocem *Sacramentum*, vbi non denotaret signum rei sacræ; sed rem ipsam secretam: Vt Tob. 12. *Sacramentum Regis abscondere bonum est.* Ita Eph. 1. *notum feci vobis Sacramentum voluntatis meæ.* Et, 1. Tim. 3. *Magnū pietatis sacramentum est incarnatio.*

QVÆSTIO II.

An Verbum Sacramenti sit Predicatorium, an Consecratorium?

II. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI & CALVINIANI in baptismo volunt concionale, & conceptum baptismale:

1. Sed Caluinistæ volunt id esse necessarium ad essentiam Sacramenti; Lutherani verò ad fructuosam susceptionem eiusdem.

2. In Cœna Caluinistæ solum concionale requirunt: Lutherani etiam Verba institutionis: etsi diuersimodè. Vide *Luthero-cal. p. 3. 95.*

CHRISTVS, I. Ego verò in Cœna sum certâ verborum vsus formâ ad benedictionem panis: *Hoc est corpus meum. quod pro vobis datur:* dein iussi idem usurpari: *Hoc facite in meam commemorationem.* Luc. 22. *Facite,* dixi, totam scilicet Actionem verbi & facti.

Et exinde vsque huc ita factum est. Sicut & in baptismo, dixi; *Docete omnes gentes, baptizantes eos in Nomine. &c.* Sic & factum, fitque adhuc, teste Traditione verborum horum: *Ego te baptizo in. &c.* & non aliorum Necessè est igitur certis vti verbis, si qui velint facere, quod feci ego.

2. Cum igitur in Baptismo suscipitur Ecclesie Autoritas; cur non & in Eucharistia, cæterisque Sacramentis?

3. Sic in Confirmatione usurpatur forma orationis cum impositione manuum ex Act. 8. An Pœnitentia tenetur forma ex Ioan. 2. *Quorum remisit peccata. &c.*

5. In Ordinatione item concepta seruat, cum manuum impositione.

6. In Vnctione item ex Iac. 5. Traditio formam per vitæ ac retinuit.

7. In Matrimonio similiter formam transmisit ad nos Traditio sancta.

II. Nec Concionale Verbum requiri volui.

1. Quia nusquam vel præcepto, vel exemplo sic institui. Quoad Baptismū fit mentio nulla Concionis: vt Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua. &c.* Mar. vlt. *Qui crediderit & baptizatus. &c.* 1. Per. 3. *Vos saluos facis baptisma.* Tit. 3. *Saluos nos fecit per lauacrum.*

2. Quia dixi, Mar. vlt. *Docete omnes gentes, ætate sc. adultiores prius catechizate;* vt rectè fit, non quod ea catechizatio forma sit essentialis baptismis: cateroquin paruuli doctrinæ incapaces tingi non possent; Attamen *Baptizate eos in Nomine. &c.* Et hæc sola formula est necessaria.

Vnde

Vnde Eph. 5. dicitur, *Mundans eam lauacro aqua in Verbo vitæ*, non Concionatorio; Sed illo, *Ego te baptizo in &c.* Itaverè S. Patres id exposuere.

Neque item in Synaxi fieri oportere concionem docui, *Mat. 26.* aut Apostolus, *1. Cor. 11.* Factà Cœnâ sermonem habui; sed eum non Eucharisticum. Par cæterorum est ratio Sacramentorum, quoad formam conceptam, minimeque concionalem.

3. Denique *Baptizantes in nomine Patris. &c.* baptizare est, non prædicare: Quo iussu ad baptismum **IN VOCARI** Deum formula sub concepta verborum: non prædicari prius, nisi ad adultos catechumenos, hos *docete* prius vt capaces, non solum de Trinitate, sed etiam de Incarnatione, Passione. &c. oratione, vitæque Christiana.

QVÆSTIO III.

Quis esse Minister Sacramentorum debeat?

III. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS *lib. de Missa priu* Minister Verbi & Sacramentor esse vel diabolus potest, Eoque magis quilibet Christianus baptizatus vir seu femina. Vide in *Luthero. cal. p. 39.*

CHRISTVS. Ego non Angelis dixi, nec quibusuis Christianis; sed Apostolis, *Matth. 28.* *Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos in Nomine. &c.* *Luc. 22.* *Hoc Facite in meam commemorationem.* *Ioan. 20.* *Quorum remiseritis peccata, remittentur eis.*

2. Et de me Apostolus, *Eph. 4.* *Christus ascensus dedit dona hominibus.* Nam unicuique nostrum data est gratia secundum mensuram donationis Christi. &c. Dedit quosdam quidam Apostolos, alios. &c. Et Hebr. 5. *Omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur:* Non igitur Angelus bonus, seu malus.

IV. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS. Quis baptizatus sit sacerdos in baptismo, potestque sacra omnia ministrare. Sed non expedit vsus potestatis, ob confusionem, sine Vocatione

CHRISTVS. Apostoli mei baptizarunt ante passionem meam, *Ioan. 1. cap. 4. teste:* & Ecclesie non sit credibile quod baptizarint non baptizati. Potestatem quoque consecrandi primum acceperunt in Cœna, cum dixit: *Hoc facite:* Absoluendi, *Ioan. 20.* *Quorum remiseritis. &c.* Nō igitur in baptismo acceperunt: alioquin bis accepissent.

2. Quo rectius dixit Apostolus meus, *Eph. 4.* *Nunquid omnes Apostoli? Nunquid omnes prophete? &c.*

Item Hebr. 5. *Nemo assumit sibi honorem, nisi qui vocatur à Deo, tanquam Aaron:* idque ad honoris Potestatem, & Vsum.

3. Quin de me vere idem ibidem. *Sic & Christus non semetipsum clarificauit, vt Pontifex fieret.*

QVÆSTIO IV.

An Sacramenta conferant gratiam ex opere operato?

V. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERO-CALVINISTAE pernegant Sacra.

cramenta quicquam conferre gratiæ; sed solum significando excitare fidem, quæ iustificat: sicut verbum prædicatum.

CHRISTVS. I. Præcurfor meus & Baptista prædicabat & baptizabat; non tamen iustificabat: vnde aiebat, Mat. 3. *Ego baptizo vos aqua: Ille vos baptizabit Spiritu Sancto.* Discrimen afferebat ingens efficacia, quanta spiritum inter & aqua est. Alioquin par vtrique vis inerat significandi, adque fidem excitandi. At ob disparem efficaciam. Paulus, Act. 19. iussit baptizari baptismo Christi eos, qui Ioannis baptismo fuerant baptizati.

2. Mar. vlt. *Qui crederit & baptizatus fuerit, hic saluus erit.* Hic baptismo vim saluandi tribuit nõ fidei soli. Hæc enim cũ præcedat baptismum, iam hominẽ iustificasset ante, quam aqua tingere- tur: at effectus sequitur causam, nõ præcedit.

3. Ioan. 3. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Sp. S. non potest introire in regnum Dei.* Nil hic dixi de concione, nil de fide excitata; solum de vi baptismi. Quod si fides sola iustificaret, quid opus Baptismo? Sicut dixi, Mat. 3. *Ille vos baptizabit in Sp. Sancto & igni.* sc. externo, indice Spiritus interni: ita isthic *in aqua*, indice Spiritus interni ac gratiæ: Sicut acceptum panem dixi, *Hoc est corpus meum*, visibilis species index erat inuisibilis gratiæ & mysterij præsentis.

4. Neque Discipuli mei secus, quam ipse dicere, docereque potuerunt. Vnde Petrus, Act. 2. *Pœnitentiam agite, & baptizetur vnusquisque vestrum, in Remissionem peccatorum.* Act. 22. *Quid moraris? baptizare, & ablue peccata tua, inuocato Nomine*

ipsius. Iam illi crediderant, & tamen vis baptismi necessaria restabat: Non vt testimonium aut sigillum factæ gratiæ, sed vt instrumentum faciendę remissionis, id est, iustificationis.

5. Vidit Simon, Act. 8. *quia per Impositionem manuum Apostolorum daretur Spiritus Sanctus*, sc. Confirmationis & Ordinationis. Sic admonuit, 2. Tim. 2. *vt resuscites gratiam, quæ est in t: per Impositionem manuum.* Hæc apertissima sacramenta causam esse gratiæ testantur.

6. De Eucharistia: 1. Cor. 10. *Vnum Corpus multi sumus;* Quantus hic effectus & gratia quanta? Eccuius causæ? *Qui de vno Pane participamus.* Eucharistia hæc vis est. Sicut illa baptismi: 1. Cor. 12. *Omnes nos in vno spiritu, in vnum Corpus baptizati sumus.* Per Baptismum hæc vis spiritus est Vereigitur, Tit. 3. *Saluos nos fecit per lauacrum regenerationis.* &c.

7. Huc spectarunt Prophetiæ ac Figuræ.

QVÆSTIO V.

An Sacramenta Veteris Legis iustificarint, vti Nouæ?

VI. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERVS affirmat de habentibus annexam promissionem remissionis peccatorum: negat de nõ habentibus eam.

CALVINVS: Ait, *Vberior sub Christi regno percipitur gratia.* Is vult pariter; hic, minus iustificasse: reiicit que illius distinctionem. KEMNERTIVS accipit minoritatem à Caluino, & Distinctionem à Luthero.

CHRISTVS. Ego verò inquam, Ioan. 6. *Patres vestri manducauerunt Manna in deserto: & mortui sunt: Qui manducat hunc panem, viuet in aeternum.* His & non illis esca saluti fuit; Tantum inter vtraque

que Sacramenta interest. Quia nimirum, Ioan. 1. *Lex per Moysen data est; gratia & veritas per Iesum Christum facta est.*

2. Vnde Apostolus, Rom. 3. *Quid amplius Iudeo est, quam gentili; aut qua utilitas Circumcisionis? Multum quidem per omnem modum. Potissimum, quia credita sunt illis eloquia Dei, id est, lex circumcisis: & hoc præstabant hi gentibus, non iustificatione ex circumcissione. Causati enim sumus omnes sub peccato esse sc. circumcisos & incircumcisos.*

3. Ideo, Rom. 4. ex professo probat, Abrahamum fuisse iustificatum in præputio, non in circumcissione.

4. Hinc, 1. Cor. 7. si de iustificatione agitur, *Circumcisio nihil est, & præputio nihil est.*

5. Gal. 4. *Inter infirma & egena elementa est circumcisio.*

6. Ideo, Gal. 6. ait; *Neque circumcisio aliquid valet, neque præputium; sed noua creatura.*

7. Phil. 2. *arbitratur detrimentum iustitiam, que ex lege est.*

8. Col. 2. *Circumcisi estis, non circumcissione manu facta. &c. sed circumcissione Christi, conscripti ei in baptismo.*

9. Idcirco, Heb. 7. *Reprobatio fit precedentis mandati propter infirmitatem & inutilitatem.*

10. Heb. 9. *Ceremonias veteres dicit fuisse iustitias carnis. Et, Heb. 10. ait legem Umbra habuisse, non imaginem, nec auferre peccata potuisse.*

QVÆSTIO VI.

An sit Character Sacramentalis?

VII. ANTICHRISTIANISMVS.

LUTHERANI & que ac CALVINIANI esse negant; vt qui doceri nequeat seu Scripturis; siue aliter. Vide *Luthero-cal. p. 3. q. 15. & 16.*

CHRISTVS. Quod meum erat, Sacramenta instituere; peregi: instituta doceri, Apostolici muneris esse iussi: Mar. ult. *Euntes docete omnes gentes.* &c. Et verò de Characterè, quod res est, docuerunt.

1. Vnde, 2. Cor. 1. *Vixit nos Deus, per gratiam gratumfacientem; Et Signauit nos, Characterè ceu Sigillo obsignatos, consecratosque ad Dei cultum; Et dedit Pignus Spiritus in cordibus nostris, id est, testimonium bonæ conscientie, ceu consequens ad iustificationem. Quod dicit de cordis obsignatione, non externa solum symbolica.*

2. Quia, Eph. 1. *In quo & credentes signati estis Spiritu promissionis sancto, qui est pignus hereditatis. Benè signaculum id Patres de characterè accipiunt, post fidem dato per baptismum.*

3. Eph. 4. *Nolite contristare Sp. sanctum Dei, in quo signati estis in diem redemptionis, id est, diem baptismi adiunt Patres. Istitis. Credentes dicuntur obsignari; non promissiones cordis.*

4. Vt Circumcisio fuit corporis character in lege carnali: ita character est spiritale animarum signaculum; de quo *Ita. 66. Omnes gentes & lingua venient, & videbunt gloriam meam; & ponam in eis Signum; tum Crucis, tum characteristicum. Cuius fuerit typus, Exo. 12. Signatura super liminarium in sanguine agni. Nec abludit vaticinium Ezech. 9. Signa Tau in frontibus gementium & dolentium. Et Apoc. 7. Donec signemus seruos Dei in fron-*

frontibus eorum. Qui typi tamen rectius de vi Crucis accipiuntur, quam de caractere: signati illa saluantur omnes; non characterizati omnes.

QVÆSTIO VII.

An sint septem Sacramenta?

VIII. ANTICHRISTIANISMVS.

LVTHERANI & CALVINIANI variant: Hi tamen vt plurimum duo solum adnumerant. Vide Lutero-cal. p. 3. q. 17.

CHRISTVS. Ego, sicut neque miracula mea, neque articulos fidei enumeravi in scriptura; ita nec Sacramenta. Neque de Nomine hæc appellauit vsquam, de Re ipsa sollicitus instituenda. Quin alia plura, quæ Sacramenta vera non sunt, vocari tamen Sacramenta permisi; sed in certo significato alio. Quare sat esse duxi instituisse signa sensibilia gratiæ insensibilis, habentis promissionem annexam. Et hæc talia sunt omnino septem.

I. BAPTISMI Ritus: est, Eph. 5. *Lauacrum aque in verbo vite.* Institutio & mandatum. Mar. vlt. *Baptizantes eos.* Promissio. Mat. vlt. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit.*

II. EYCHARISTIÆ Ritus: Mt. 26. *Accipit panem, &c. &c.* Institutio & mandatum: *Hoc facite.* Ioan. 6. *Nisi manducaueritis, &c.* Promissio: Ioan. 6. *Qui manducat hunc panem, viuet in æternum.*

III. CONFIRMATIONIS Ritus, Act. 8. & 19. *Manuum impositio.* Effectus gratiæ ibidem, *Spiritus sancti collatio.* Institutio & mandatum indidem colligitur ex tam confidente Apostolorum Imposi-

tionem manuum. Neque enim hominis esse sciebant instituere, vt Spiritus S. daretur. Vnde Petrus & Ioannes abierunt Ierosolymâ Samariam, vt manus imponderent, & orarent, ac vngerent.

IV. POENITENTIÆ Ritus, Ioan. 20. *Quorum remiseritis, &c.* ritu iudiciali eterno. Promissio: *Remittuntur eis.* Mandatum: *Sicut misit me Pater, & Ego MITTO Vos.*

V. ORDINIS Ritus, Manus impositio: 1. Tim. 4. *Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam, cum impositione manuum presbyterij.* Sic 2. Tim. 4. *Resistetes gratiæ, quæ est, &c.* Institutio & mand. Eph. 4. *Ipse dedit quosdam quidem Apostolos, alios Euangelistas, &c.* Promissus effectus: *Gratia, quæ est in e.* Ex promissione enim tam fidenter affirmabat.

VI. MATRIMONII Ritus est Contractus v. sibilis, Institutio & mand. Matth. 19. *Quod Deus coniunxit, homo non separet.* Promissio: Eph. 5. *Sacramentum hoc magnum est: ego autem dico in Christo IESU & Ecclesia, &c.* 2. Cor. 10. *Despodi enim vos vni viro, &c.*

VII. EXTREMÆ VNCTIONIS Ritus, Iac. 5. *Orent super eum, vngentes eum oleo in nomine Domini.* Promissio: *Et allevabit eum Dominus; & si in peccatis fuerit, dimittetur ei.* Mandatum colligitur ex confidentia docentis ac iubentis Apostoli, freti iusu Christi.

II. DE BAPTISMO. QVÆSTIO VIII.

Quæ sit Materia, & forma Baptismi?

IX.